

en l'acc. 'badar-se la mar, formar onades': «E en Boca de Far --- con fortuna de xaloc o de migjorn hi ha, que les carreres hi son tan grans e la mar hi *cava* tan fort ---» (Muntaner, c. 196). *Cavada* (JRoig, *Spill*, 14517), i com a un dret feudal (1144: *AlcM*). *Cavador* (Jaume I, etc.). *Cavadura* (S. xvi, *AlcM*). *Cavadís*, *-issa* (Lab.). Compost: *cavafems* 'eina per a remoure fems' (*AlcM*).

*Cavat*, *cavada*, 'buit de dins': «Miller de enaps de bruc *cauats*» (*CostTort.*, 419); 1575, OPou, *ThPu.*, 263: «les clavilles, *maleoli*: enfora son exides y endins *cauades*»; Coromines registra «La Cova de Badia és una cova *cavada* cap a dintre» (a Viu de Llevata, entre Ribag. i Pallars, 1957). *Cavim* 'rec o sequiola que fan amb l'aixada a la vora dels camps sembrats per separar el creneu de la mala herba o per treure l'aigua en grans pluges' (*DAG.* registra a Ripollès i Plana de Vic), és derivat postverbal de *cavar* amb sufix *-im* com en *escorrim*, *ruixim*, etc.<sup>10</sup> *Cavó* 'cavada, una tongada de cavar' (val., Tort.: *AlcM*, *DAG.*); MGadea, *Dicc. Val.-Cast.* dóna les frases: *donar o pegar lo primer cavó* 'dar con azada la primera labor a las plantas', *donar lo segon cavó* 'binar, hacer la segunda cava'; usual a la zona de la Canal de Navarrés; derivat com el cast. *cavazón*, de *CAVATIONE* (un ex. del S. xiv o xv en fem. en *AlcM*);<sup>11</sup> cf. també *ALCAVO*.

Notem encara la var. *escavó* (Pinós) i *escavonar* (Rib. de Sió), que *AlcM* dóna com a sinònim de *escavim* i *escavimar* (n. 10). *Cavutxar* 'cavar lleugerament i mal' (MGadea), 'cavar lleugerament amb el càvec (per treure les males herbes)', 'calçar les plantes' (Priorat, 1936); s'usa també a la zona de la Canal de Navarrés; la var. *escavotxar* de Tàrraga (Baix Urgell, *AlcM*); verb amb el sufix *-utxar*, no gaire usual en català. *Cavunyar* 'cavar lleugerament' (Mall.).

*Entrecavar* [1565, *AlcM*; 1575, OPou, *ThPu.*: «axercolar o *entrecavar* los sembrats, sarrío, -ire» (p. 85), «lo lligonet o *cauc* o altre instrument per *entrecavar*, marra, sarculus» (p. 84)]; a Cardós i Vall Ferrera es diu sempre de les patates i no està limitat a la idea de birbar-les o *eixarcolar-les*. *Entrecavada*. *Excavar* i *Excavació* (Belv.). *Soscavar* [*sotscavar*, StVicençF «lo mur de la santa fe --- no pugueren *sotscavar*», *Quar.*, 232-39, 155.66].

*Càvec*, m. eina a manera d'aixada; en docs. en baix-llatí catalans apareix grafiat com a *cauaco* 977, *chauagbo* 1024, *cauag* 1042, *cauags* 1056 (Bast.-Bass., pp. 449-50),<sup>12</sup> i encara en un doc. d'Igualada del S. XIII: «nostros *cauax* et nostras reies», però la grafia amb *-e* és també antiga: «I uixel et unum *chaveg*»<sup>10</sup> en doc. de 1167 (Alart, *InuLC*), i és general des del S. XIII [Llull, *Blanquerna* II, 43.25; ex. en *Arbre de Sc.* (*AlcM*), en *Usatges*, p. 131, etc.];<sup>13</sup> mot format damunt *cavar(e)* amb el mateix sufix àton que va donar el llatí *MANICA* de *MANUS*, però com que es tracta<sup>15</sup> d'un sufix operatiu amb substantius, s'ha de veure-hi la influència del mateix mot, *MANICA*, en una etapa antiga, potser ja post-llatina; d'altra banda, cal tenir en compte que encara que el mateix sufix sigui postverbal en un mot com *ròssec*, de *rossegar*, hi ha ca-

sos, com ara *xàfec*, que provenen que es podia aplicar a un verb (en aquest cas, *xafar*); pel que fa a la terminació de *tràmec*, una altra eina de cavar, i mot d'origen incert, ja no queda molt clar.<sup>14</sup> Avui dia *càvec* apareix amb variant *cavic*, accentuat sobre la *-i*, que es troba ja el 1575 (OPou, *ThPu.*, p. 85; veg. l'ex. sota *entrecavar* amunt), i que és pròpia de l'Empordà i Garrotxa; aquesta forma suposa, com indica *AlcM*, una influència del sufix dimin. *-ic* que és molt vivaç en aquella zona. D'altra banda, l'efecte fonètic dels sons veïns o una pronúncia tipus xipellenc pot explicar la forma *càvic* que *AlcM* registra en alguns punts de Mallorca i del cat. occidental.

*Cavegada* (*DAG.*, *AlcM*). *Cavegó* 1489, ara usual en tort. (*AlcM*); notem altres formes de dimin., totes designant tipus diferents de càvecs: *caveguell* 1388, 1445, 1467, usual a Mall. i Men. (*AlcM*), i segons *DAG.* també a Eiv.; *caveguet* (S. xv, *AlcM*), i la seva var. *caviguet* (Seu d'Urgell, *AlcM*), i *cavigueta* (Calaceit). *Caveguejar* (Men.) i *caviquejar* (Llofriu) 'manejar el càvec' (*AlcM*). *Cavassó*, ant. «iv *cauassons* et un cauech», 1334 (Alart, *InuLC*, que té molts d'altres exs. fins 1414); sembla tractar-se d'una eina quelcom diferent del càvec; entre els exs. llegim: «dos *cavassos* de laurar blat», 1384, i «1 *causao* morterer», 1337, i les formes «duas *cauassons*», 1352, «unam *cauassam ferri*», 1344, i «unum *cauassonetum*», 1381.

Italianismes: *Cavatina* 'melodia de forma més simple que l'ària' (Lab. 1888), derivat de *cavata di voce* 'partit que es treu de la veu'; *cavet*, m., terme d'arquitect. (Lab. 1888), de *cavetto*.

CPT.: *Cavafems* 'eina per a remoure fems'; *cavapalles* 'eina per a arrencar palla' (*DFa.*).

*Cavernícola*, format dels mots llatins *caverna* i *còlere* 'habitar'. J. G.

<sup>1</sup> La forma *cabo* apareix en Berceo, *Signos* 21c: «Non ficarà conejo en *cabo* ni en mata»; *cao* a Sòria, Burgos, *cavo* Guadal.; Vigón, *Voc. Colunga*, dóna *cabo*; l'arag. *cado* suposa una base anterior *cao* (< CA(V)U), amb la intercalació de la *d* com a reacció al hiatus en aquest parlar; MzPidal, *RFE* VII, 25, sospita que a Aragó s'hauria conservat *CADUS* 'gerro' (cf. més avall en aquest article), d'on una confusió amb el derivat de *CAVUS*. —

<sup>2</sup> En oc. ant. és comú com a adj.: «li mur sun espés e aut / tot entorn menut bataillhat / e desotz son *cau* li vallat, / plen d'aiga on à gran pescier», Jaufré (v. 4456); i amb referència al 'peu' hi ha dos exs. en *PSW*; un de Jaufré: «Els pes *cautz* e mout benestants», és a dir «peus encorbats»; un altre ex. de *Flam.*, 1627. — <sup>3</sup> L'esmentat *dicc.* cita la frase *negre com una caua* de Victor Català; Griera, «Els noms dels peixos» (*BDC* XI, 43), del qual la font fou Gibert, *Fauna ict.* (1913), dóna *cau* de St. Feliu G.; no és clar si la forma *cauet* 'ocell de mar', que dóna Sallent (*BDC* IX, 65) de Vinaròs i Altea, està relacionada amb *cau*. — <sup>4</sup> Ben documentat en Raynouard, II, 367, que dóna, entre d'altres exs.: «Las volps an lurs *cavarotas*» del *Brev. d'Amor*, que sembla ser una frase feta que el sant